

Тијана В. АШИЋ*

Марија Ђ. СИМОВИЋ**

Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу

О ДОГАЂАЈНОСТИ НЕГИРАНИХ ПРЕДИКАТА У АОРИСТУ У НАРАЦИЈИ КОД СРПСКИХ ПИСАЦА

Айсираќи: Циљ нашег рада јесте испитивање догађајности негираних предиката у аористу у нарацији код српских писаца. Наиме, методом анализе примера из изабраног корпуса тежићемо да откријемо када негиране предикације у аористу у нарацији имају догађајну вредност и као такве могу очувати темпоралну принуду аориста у српском језику, односно могу задржати својство темпоралне прогресије. Настојаћемо да утврдимо на који начин негиране евентуалности могу бити догађаји и какве је природе евентуалност на коју се односе. При проучавању оваквих примера неопходно је приступити прагматичком обогаћењу односно отићи даље од дословне интерпретације тако што ћемо извести принудну интерпретацију.

Кључне речи: негирани предикат, аорист, догађај, прагматика, интерпретација.

УВОД

У савременој домаћој литератури (Танасић 2005; Симић и Јовановић 2007; Мразовић 2009; Ковачевић 2005; Ашић и Станојевић 2007; Станојевић 2007) аористу се приписују следећа својства: у прагматичком смислу схваћена мала дистанца између глаголске радње и момента говора, доживљеност и инструкција временске прогресије. Доживљеност треба довести у везу са чињеницом да се радња представља као да се управо одиграла пред очима говорника, односно да се он у приповедању враћа у прошлост и приказује како је непосредно доживео радњу. Наративна прогресија, која осигурава померање тока приче, потиче од тога што аорист није анафоричко време и што сваки нови догађај има своју темпоралну референцу.

* Редовни професор, tijana.asic@gmail.com

** Докторант; истраживач-приправник, marijasim87@gmail.com

У овом раду бавићемо се негираним предикатима у аористу, који имају вредност догађаја и којима се самим тим може приписати тачка на временској оси. Покушаћемо да откријемо у чему се састоји њихова догађајност и какве је природе евентуалност на коју они упућују.

О ДОГАЂАЈНОСТИ НЕГИРАНОГ ПРЕДИКАТА У АОРИСТУ

У семантици је одавно познато да негиране реченице не описују евентуалности, већ означавају чињенице којима се не може приписати референцијална тачка у времену (Камп и Рејл 1993, Ашер 1993):

(1) *Yesterday, Dusan did not go to Ema's birthday party. ? It happened at 5 p.m.*

Темпорална недетерминисаност заснива се на томе да не можемо пронаћи минималну ситуацију која важи у тренутку \bar{m} у којој је искључиво негирани предикат истинит. Заправо горе наведена реченица значи да је Душанов неодлазак на рођендан валидан за цео дан (Молендијк и де Сварт 1999: 16). Сам предикат не представља догађај јер управо упућује на одсуство догађаја. Он пре описује стање ствари. Управо зато је употребљен перфекат који се и у потврдној форми користи за представљање чињеница: Човек је измислио точак.

Можемо се запитати шта се дешава са временом чија је дискурзивна инструкција темпорална прогресија, какав је наш аорист. То значи да је моменат догађања другог предиката увек померен удесно на временској оси у односу на моменат догађања првог.

(2) *Il regarda Marie. Elle lui sourit.*

Питање које се поставља је да ли се она може сачувати под негацијом. У неким случајевима одговор је потврдан, у неким пак не:

(3) *Он њој леда у Марију. Она му се не осмехну.*

(4) *Тој јујира он се не обрија и не њоји кафу.*

(5) *Наљуши се на њу и не уиозна је са својим брајом и не њозва је на рођендан.*

Само у трећем примеру запажамо временску прогресију. У четвртном примеру ми не можемо, без прагматичког когнитивног контекста знати шта се дешава прво а шта друго, док је пети случај пример неуређене капсуле¹, где је потпуно ирелевантно шта се кад десило.

¹ Капсула је по Сосиру (1998) листа догађаја уведених предикатом који их именује и подводи под заједнички макро-догађај. Може бити уређена, уколико су догађаји дати хронолошким редом или неуређена, уколико је темпорални однос између њих ирелевантан.

У свом раду, Молендијк и де Сварт дају могуће објашњење за феномен када постоји прогресија (1999). У питању је сама семантичка природа француског аориста. Он није аспектуални већ временски оператор осетљив на инпут – селекује само догађаје. Сходно томе, када се користи у негираним реченицама, он изазива процес аспектуалне коерције претварајући стање у догађај који има сопствену референцијалну тачку. Дакле, темпорална прогресија могућа је због семантичке реинтерпретације (Молендијк и де Сварт 1999: 12).

На основу претходно изреченог поставља се питање на који начин ипак објаснити оне случајеве у којима се не уочава прогресија и да ли нам то указује да је темпорална референцијалност негираних догађаја ипак посебан случај употребе аориста.

Такође, озбиљан покушај да се објасни догађајност одричних предиката је де Сосирова теорија у којој се он бави приписивањем темпоралне референце одричном аористу (Сосир 1998, 2000). Доказ за то по њему је чињеница да се у таквој реченици може јавити временска одредба за учесталост, која упућује на то да у оквиру замишљеног интервала постоји више тренутака у којима се одиграо догађај означен предикатом:

(6) *A plusieurs reprises Jean ne s'arrêta pas à la station service.*

У више наврата Жан се не заустави на бензијској њумји.

Занимљиво је да за исказе овог типа не долази до блокирања темпоралног редоследа и да се референцијална тачка помера као код следа потврних предиката у аористу:

(7) *Jean ne s'arrêta pas à la station service. Ensuite, il emprunta le périphérique.*

Жан се не заустави на бензијској њумји. Појом крену сићоним кружним булеваром.

По узору на имперфект прекида (*imparfait de rupture*) који у низу исказа упркос својој дискурзивној инструкцији глобалне симултаности (Станојевић и Ашић 2008) означава низ узастопних свршених догађаја² Сосир (2000) ову појаву назива негацијом прекида (*négation de rupture*). Укратко ћемо представити Сосирово објашњење настанка овог семантичког феномена (Сосир 2000: 345).

Негација у својој основној функцији има широк домаћај у односу на исказ – она пориче и догађај и његову темпоралну референцу. Јован није ударио Павла означава да „не постоји ниједан тренутак *и* такав да је у њему на снази догађај *и*“. То је, по Сосиру (2000), базична интерпретација сваког одричног исказа. Код негације прекида, та прва интерпретација није довољно информативна. У конгитивно-прагматичкој Теорији релеватности

2 *Il s'arrêtait longuement, apercevait la rivière, disparaissait au fond de la voiture.*

(Спербер и Вилсон 1986) рекли бисмо да информација „нешто се није десило“ нема довољно контекстуалних ефеката, због чега се процес интерпретације исказа наставља. У другој фази разумевања исказа, саговорник покушава да закључи шта је заправо говорник хтео саопштити одричним предикатом, а његова пажња усмерена је сада на тренутак који уводи предикат у исказу. Ово за собом повлачи сужење домаћаја негације – она се односи искључиво на догађај а не и на његову темпоралну референцу. Пошто темпорална референца сама без догађаја не може постојати инферира се постојање новог догађаја R , који није само одуство догађаја \bar{y} већ поседује одређену денотацију и, природно, заузима место на временској оси.

АНАЛИЗА ПРИМЕРА ИЗ КОРПУСА

Де Сосир (2006) међутим не објашњава на основу чега саговорник закључује да у одређеном случају класична интерпретација негираног догађаја није довољно информативна нити каква је природа инферираног догађаја. Ми у нашем приступу полазимо од хипотезе да темпорална референца, која се приписује негираном предикату у аористу, произлази из тога што приповедач у једном тренутку посматрајући радњу бива свестан да се догађај који очекује није десило. Том тренутку спознаје може се приписати темпорална референца и он се може сматрати психолошким догађајем. Другим речима не закључује се да постоји догађај зато што постоји унапред задата темпорална референца, већ се постојање догађаја јавља као специфична интеракција између наратора и фабуле у којој се мешају реалне радње са његовим менталним реакцијама на њих.

Напоменули смо да је једна од најупечатљивијих одлика аориста својство доживљености. То значи да приповедач причу представља као да је био њен сведок. Он дакле из близине посматра њене актере и прати њихове поступке и реакције. Онда када се ти поступци косе са логичним, природним и очекиваним, он их запажа и реагује на њих, баш као и на изостанак оног што је уобичајено и нормално.

(8) Нешто зашупта иза њега.[...]. Тело му прожима језа. [...]. Заустави дах, напреже уво и – не чу ништа! [...]. (Веселиновић 1980: 30)

У наведеном примеру негирани предикат представља догађај, јер се заправо односи на приповедачево изненађење што јунак, упркос напрезању, није чуо ништа. Тај акт чуђења има своју темпоралну референцу, јер нам приповедач представља тренутак у коме он сам запажа да није дошло до реализације очекиваног. Такав след догађаја уноси додатну динамику у приповедање.

Слично важи и у следећа два примера где се приповедач јавља да укаже на изостанак одговора.

(9) Стаде на вратима и закуца, али не доби одговора. Он викну: – Еј, домаћине! (Веселиновић, 1980: 61)

(10) Дајте ми воде! Не доби никаква одговора. (Веселиновић 1980: 209-210)

Овде као и да се приказује реакција актера на одсуство очекиваног догађаја, посебно у другом примеру, када је пред нама сцена у којој нам се предочава безнадежност јунака у тренутку кад схвата да његов глас нико не чује. Као да имамо случај слободног индиректног говора где пратимо јунакове мисли.

(11) – Нећу! – рече поп.

И изиде, па оде, а и не окрену се. [...]. Алекса оста као станац камен. (Веселиновић 1980: 86)

У овој реченици ствара се слика ишчекивања коју прекида запажање да јунак није направио очекивани покрет. То изазива психолошку реакцију посматрача-наратора која се може сматрати догађајем, а и експлицитну реакцију другог протагонисте и најављује даље заплете у радњи.

(12) Знам, ћери, али која вајда кад је Станко отишао у хајдуке? Јелица на то ништа не одговори. Заћуташе. (Веселиновић 1980: 100)

И овде приповедач запажа одсуство очекиваног понашања, које само по себи, будући да се оглушује о основни принцип конверзације, сигнализира да ствари нису онакве какве би требало да буду. Тренутац, у којем он постаје свестан да одговора нема, представља темпоралну референцу тог догађаја.

(13) Ко ме је живот омрзнуо, нека ме свеже! – рече строго. Нико се не маче с места. (Веселиновић 1980: 54)

(14) Шта хоћете? [...]. Убијте ме! [...]. Али се нико не маче. А он, и не знајући шта чини, окрете се од њих. (Веселиновић 1980: 88)

У наведена два примера имамо посебно упечатљиву слику која настаје из негираног предиката. Он представља изразит контраст оном што се најављује. Приповедач користи аорист управо да би ухватио тренутац из неверених очекивања и преноси узбуђење на читаоца. У другом примеру се између негираног предиката *не маче* и предиката *окреће* јавља временска прогресија.

(15) Говорила је слободно стално; ни сузе јој не ударише, ни глас јој не задрхта. (Веселиновић 1980: 146)

Да је у овом примеру приповедач употребио дескриптивни перфекат (није пустила ни сузу, а глас јој није ни задрхтао), он не би остварио стилске ефекте какви су постигнути аористом. Захваљујући овом обрту ствара се слика два тренутка, у којима се показује јунакињина психолошка снага. То су тренуци када приповедач запажа и саопштава да се она не понаша на очекиван начин. Занимљиво је да уместо да опише изглед њеног лица и боју гласа приповедач прибегава негираним предикатима, који далеко упечатљивије приказују јунакињу.

Још једном да закључимо: предикати под негациом не упућују на догађаје у класичном смислу већ на свест о изостанку очекиваних реакција. Нагласимо да се то откриће да до догађаја није дошло јавља као тренутна нараторова реакција и има своју темпоралну референцу.

(16) Она, од стида, оде до прозора и не смеде да слугама погледа у очи, али не изиде. (Црњански 2002: 76)

Слично горњем примеру и овде приповедач запажа одступање од уобичајеног начина понашања. Слика није статична (жена која стоји крај прозора обореног погледа), већ динамична. Она представља тренутке у којима приповедач представља јунакињин стид и неодлучност који се испољавају кроз нечињење. Ствара се атмосфера напетог ишчекивања и сцена добија драмски карактер.

(17) Пуче и неколико пушака, али га ниједно зрно не окрзну. (Веселиновић 1980: 253)

Захваљујући негацији у аористу, приповедач ствара филм у којем меци лете ка жртви да би је, супротно очекивањима, промашили. Читаоци као да виде зрна која лете према њему не дотакнувши га. Да је употребљен перфекат, то би била само констатација. Тренутак у којем наратор увиђа да је јунак остао незлеђен може се сматрати догађајем.

(18) И опет стаде гледати. Прикрадао се све ближе и ближе. [...]. Да су они коју реч проговорили, он би чуо, тако је близу био! [...]. Али не виде никога! [...]. (Веселиновић 1980: 169)

У овом пасусу приповедач приказује како се јунак шуња и послукује, али не успева да пронађе непријатеља. Тренутак у коме се изјаловило очекивање да ће га угледати обележен је негираним аористом у екскламативној реченици која уноси динамику у причу.

(19) Укућани стојаху неми око огњишта. Он не погледа никог него седе на своје место. (Веселиновић 1980: 249)

У овом примеру је описана још једна напета сцена у којој се ишчекује интеракција између протагонисте и укућана. Приповедач хвата тренутак у којем овај не скреће поглед ни на кога и као да пред нама отвара слику уплашених лица којима се није обратио. Изневерена очекивања су у основи његове реакције која се може сматрати догађајем по себи. Наиме, посебну живост нарави дају смена негираних и потврдног аориста, између којих се јавља темпорална прогресија. Ова упечатљива сцена знак је да помирења нема.

(20) И он поче да се напреже, али му се ниједан мишић не помаче. [...]. Он изгуби свест [...]. (Веселиновић 1980: 213)

У примеру (20), приповедач представља сцену у којој очекује да напрезање изазове мишићну реакцију, али до ње не долази. Тај моменат опажања изневерених очекивања представља догађај, који најављује тренутак кризе – јунак губи свест.

(21) Падоше нам у клопку и не регнуше! (Веселиновић 1980: 222)

Негирани глаголи у аористу који се тумаче као догађаји по правилу се односе на радње које се могу запазити чулима, јер приповедач реагује на оно што није видео, чуо или осетио. У примеру (21), он у тренутку очекује да чује крик животиње. Његово доживљавање изостанка реакције је догађај и он експламативним модалитетом исказује своје чуђење.

(22) Кад је смотри, њега мрави подиђоше. Не рече јој речи него прође мимо ње. То беше знак да га испрати. И она пребаци торбу преко рамена, па пође за њим. (Веселиновић 1980: 313)

И у овој сцени у примеру (22) догађајност произлази из погрешне претпоставке. Уместо да каже *ћушећи је прошао мимо ње*, приповедач бира да укаже на тренутак у којем запажа да се протагониста не обраћа девојци. Он се у нашој перцепцији тумачи као догађај.

(23) Прође дан и спусти се ноћ. [...]. Турци и не покушаше више; чак се и не појавише. [...]. Не чу се ни свирка ни таламбас; једини звук секире што шуму обара. (Веселиновић 1980: 354)

У примеру (23), први у следу од три негираних предиката не представља догађај већ констатацију. Друга два јесу догађаји, јер описују реакцију приповедача на изостанак чулима спознатљиве радње. Он очекује да се Турци појаве и да чује свирку и представља своје запажање изневерених очекивања као догађаје.

(24) Не дођоше да ме траже, нити ми ко шта рече. Појурисмо у ходник. (Вишњић 1999: 493)

У овом примеру приповедач, који је истовремено и главни јунак, описује тренутак у ком се није обистинило његово страховање. Негирани аористи угућују не само на изостанак очекиваних догађаја, већ и на његово откриће да их нема, па се и сами могу тумачити као евентуалности. Можемо запазити да се овде јавља временска прогресија између три предиката.

(25) А он пође из кабинета раније, поздрави референте. Али не изађе из зграде. (Вишњић 1999: 649)

У примеру (25) приповедач фиктивно прати јунака на његовом одласку са посла. Последњи негирани предикат у аористу представља његово тренутно запажање да јунак није поступио по уобичајеној схеми, а оно је само по себи догађај.

(26) И виде јасен пред нашом кућом, засађен на дан његовог рођења, како шуми лишћем и маше гранама као да га дозива; под њим беше синија и на њој четири тањира, четири виљушке и четири ножа и доста мирисаве тек са ражња скинуте ускршње јагњетине – а нас (деду, бабу, мајку и мене) не опази, не чу и не осети. (Вишњић 1999: 770)

Пример (26) је доказ да само одсуство физичких реакција може бити у основи механизма који води ка догађајности. Наиме, одсуство менталних реакција и појава се не може запазити. Три догађаја представљају три приповедачева консекутивна запажања да до очекиваних реакција није дошло. Овде је слика посебно упечатљива, јер обухвата сва три чула која код протагонисте не реагују у пресудном тренутку.

(27) Отац му пружи руке. Али поп не пружи руку: рашири мањаве прсте улепљене смоластом течношћу. (Вишњић 1999: 520)

И у примеру (27) приповедач запажа да се није десило оно што је очекивано, али одмах затим описује шта је актер урадио, уместо да пружи руку. Он намерно недогађање представља као догађај не би ли дао живост радњи.

(28) Са стране не угледах ни једну саобраћајну таблу или знак, никакав оријентир. (Вишњић 1999: 775)

У примеру (28), догађај настаје у часу када приповедач-главни јунак одједном открива да на путу нема очекиваних знакова што води даљем заплету.

(29) Сљедећег Михаљдана побратим Петрак не појави се на нашој слави. Дјед се забрину. (Попић 1972: 17)

Приповедач је у овој реченици (пример (29)) описао сцену ишчекивања госта и тренутак када нестаје нада да ће овај доћи. Он не даје пуку

информацију да се неко није појавио на слави већ представља догађај – своју реакцију на непојављивање.

(30) Циганчићи су трчали око тезги са бомбонама и слаткишима и снажне руке су их тукле по ошишаним главама. Нико не примети тог младог старца који се кретао према Скадарлији и нико се не загледа у то изборано лице са угашеним модрим очима. (Стевановић 2003: 267)

У овом пасусу у примеру (30), наратор описује своју перцепцију сцене на пијаци. У ствари, у питању је одсуство два очекивана догађаја, које он запажа. Примећује се његова афективна везаност за протагонисту, јер он на веома упечатљив начин описује оно што је, по њему, требало да се деси.

(31) Петлови су непрекидно појали. Нико се не разболе, нико не умре – и жене све ређе посећиваху гробље, зарасло у траву. (Стевановић 2003: 215)

Овде је уместо перфекта који би дао чињеничко стање о болести и смрти у датом селу употребљен негирани аорист да би се приказала реакција на посве невероватну ситуацију. Осећа се ишчекивање природних догађаја, а то што се они не дешавају равно је чуду.

Важно је уочити да сви аористи под негацијом не денотирају догађаје. На примерима ћемо покушати да објаснимо под којим условима је њихова догађајна интерпретација блокирана:

(32) Одличан вођ иначе, Исакович попусти најпосле, пошто га потполковником не именовашу никако. Не изврши ниједан ноћни пренад, не покла ни оне шанчеве који му беху најближи, не успе под утврђењима уопште. Рат му се, изгледа, беше досадио. (Црњански 2002: 146)

Иако на први поглед негирани аористи овде упућују на догађаје дубљом анализом показује се да није тако. Наиме, та три предиката у примеру (32) су елаборација основне поруке – да је Исакович попустио. Запажамо да се у прве две реченице уопштено говори о нападима у множини, а не о појединачним који се очекују, док је трећа закључак.

(33) Не паде му ни на ум да помисли да га жена, код куће, вара. (Црњански 2002: 74)

Предикат се овде не односи на прекид рутине коју запажа приповедач, већ на информацију о одсуству одређене мисли. Овде се не ради о очекиваном догађају чији се изостанак може уочити. Нема реакције наратора коју бисмо везали за одређени тренутак. Он сада није посматрач догађања, већ улази у мисаони ток лика.

(34) Ознојена и разголићена, при том изненадном подизању тела са постеље, она *мал* не цикну. (Црњански 2002: 80)

И овде речца *мал* (*умало*) блокира догађајну интерпретацију. Она исказује да је мало недостајало да се нешто догоди. Реченица се не односи на поништавање типичног обрасца понашања које приповедач запажа.

(35) Прошао јој беше тај дан и не даде да опаже на њој што јој се догодило. (Црњански 2002: 85)

И у овом случају нема типичне радње која изостаје већ реченица упућује на психолошко стање јунакиње. Предикат *не даде да ојазе* не везујемо за одређени тренутак у којем ће се испољити нараторова реакција.

(36) Желећи да што пре добије њен пристанак, он је обасу поклонима, покушав двосмисленим речима и љубазношћу, да му она да као неки знак. Али му тај знак не дође. (Црњански 2002: 71)

Последња реченица у пасусу у примеру (36) је констатација. Приповедач саопштава да јунак у нечему није успео. Негирани предикат не може се односити на догађај, јер се не односи на неочекивано понашање на које би наратор реаговао.

(37) Био је ретке среће. Толико је бојева претуррио, па остао здрав и читав. Ни врело зрно ни општри нож не такну се тела његова [...]. (Веселиновић 1980: 320)

И овде се негирани предикат не односи на догађај. Он представља елаборацију претходне реченице и не односи се на ситуацију у којој приповедач посматра сцену и запажа да се нешто очекивано није догодило. Изостаје дакле његова реакција на дешавање.

Кад се негирани аорист односи на пуку информацију а не на догађај, он губи своју темпоралну референцу и постаје чињеница. То нам говори да ово време само по себи није у стању да сваки негирани предикат претвори у догађај, већ да је за то потребно активно присуство наратора што је у вези са догађајношћу као одликом аориста.

ЗАКЉУЧАК

На основу свега претходно изреченог можемо истакнути услове који су неопходни за догађајност негираног предиката у аористу. Наиме, негирани предикат у аористу се мора односити на изостанак очекиваног које приповедач чулима запажа. Његово тренутачно сазнање да се ствари

нису одиграле уобичајеним током је ментални догађај који има своју темпоралну референцу. На тај се начин у приповедању преплићу сцене стварних догађаја са менталним догађајима који су реакција на експлицитно дато недогађање, које наратор именује управо зато што га очекује. Истовремено се остварује веза између наратора и читаоца: изостанак типичних догађаја најављује заплете и преокрете у радњи и изазива напетост, ишекивање и чуђење у читаоцу. Најзад, уколико негирани аорист упућује на пуку информацију а не на догађај, он постаје чињеница оставши без своје темпоралне референце.

ИЗВОРИ

- Веселиновић 1980: Јанко Веселиновић. *Хајдук Сџанко*. Београд: Нолит.
Вишњић 1999: Мирослав Јосиф Вишњић. *Анџолоџија српских йриповедача XIX и XX века*. Београд: Филип Вишњић.
Стевановић 2003: Vidosav Stevanović. *Sibila*. Banja Luka: Besjeda.
Ђопић 1972: Бранко Ђопић. *Башиџа сљезове доје*. Београд: Просвета.
Црњански 2002: Милош Црњански. *Сеобе*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

ЛИТЕРАТУРА

- Ашер 1993: Nicholas Asher. *Reference to Abstract Objects in Discourse*. Dordrecht: Riedel.
Ашић-Станојевић 2007: Тијана Ашић-Веран Станојевић. „Темпорална структура Додеове приче ‘La Chèvre de Monsieur Seguin’ и њеног преводног еквивалента на српском“.
Јагодина: Универзитет у Крагујевцу, 172-188.
Камп-Рејл 1993: Hans Kamp-Uwe Reyle. *From discourse to logic*. Institute for Computational Linguistics, University of Stuttgart: Springer.
Ковачевић 2005: Милош Ковачевић. „Стилске доминанте у Божовићевој причи Први пут у Новом Пазару“. Зборник радова са научног скупа ‘Језик и стил Григорија Божовића’. Ур. Драгиша Бојић. Косовска Митровица: Филозофски факултет, 77-91.
Молендијк-де Сварт 1999: Arie Molendijk-Henriette de Swart. „L’ordre discursif inverse en français“. *Travaux de linguistique* 39, 77-96
Мразовић 2009: Павлица Мразовић. *Грамаџиџка српској језика за сџиранце*. Сремски Карловци-Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Станојевића.
Симић-Јовановић 2007: Радоје Симић-Јелена Јовановић. *Мала српска йрамаџиџка*. Београд: НК Јасен.
Спербер-Вилсон 1986: Dan Sperber-Deirdre Wilson. *Relevance: Communication and Cognition*. Oxford: Blackwell.
Станојевић 2007: Веран Станојевић. „Аорист у српском и француском језику, семантичке и прагматичке разлике“. *Научни сасџанак славистџа у Вукове дане* 36/1, Београд: Филолошки факултет, 123-135.
Станојевић-Ашић 2008: Veran Stanojević-Tijana Ašić. *Semantika i pragmatika glagolskih vremena u francuskom jeziku*. Kragujevac: Filološko-umetnički fakultet.
Сосир 1998: Louis de Saussure. „Encapsulation et référence temporelle d’annoncés négatifs au passé composé et au passé simple“. *Cahiers de linguistique française* 18, 219-242.

- Сосир 2000: Louis de Saussure. *Pragmatique temporelle des énoncés négatifs*. Genève: Université de Genève.
- Сосир 2006: Louis de Saussure. „Geneva School of Linguistics after Saussure“. *Encyclopedia of Language & Linguistics volume 5*. Ed. Keith Brown. [Second Edition]. Oxford: Elsevier, 24-25.
- Танасић 2005: Срето Танасић. „Синтакса глагола“. *Синтакса савременога српског језика: Просја реченица*. Ур. Пишер и др, Београд: Институт за српски језик САНУ; Нови Сад: Матица српска, 345-476.

Tijana V. AŠIĆ

Marija Đ. SIMOVIĆ

THE RESEARCH OF THE NEGATED AORIST TENSE
IN THE NOVELS WRITTEN BY SERBIAN AUTHORS

SUMMARY

This paper focuses on the research of the negated aorist tense in the novels written by the Serbian authors. Our goal was to prove if the negated aorist can show prospective with the given temporary reference. We established with the analysis of the example from the chosen corpus that there are essential terms for the negated predicate in the aorist to occur. Namely, it has to refer to non-appearance expected events that a narrator observes using senses. A narrator's immediate cognition that things did not occur naturally is a mental event that has its own temporary reference. In fact, the scenes of the real events intertwine with the mental ones in narration, which are the reaction to the explicitly given event that does not take place, and that a narrator designates just because he/she expects it to happen. In that way, the immediate connection occurs between a narrator and a reader: lack of occurrence of the usual events indicates the plot and the turn of the events and creates tension, suspense, and astonishment in a reader.

Key words: negated aorist, novel, temporary reference, narrator, reader, event.